

มหาวิทยาลัยสยาม
Siam University

100-107

อารยธรรมศึกษา

Version :1:2553

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป >> <http://elearning.siam.edu>

ภูมิปัญญาไทย

อาจารย์สมชาย สายสุขสวัสดิ์

ความหมายของภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ
ความสามารถ ความชำนาญอันเกิดจากประสบการณ์
การเรียนรู้ เพื่อนำมาสร้างความเชื่อ กิจกรรม หรือ
เครื่องประกอบการดำรงชีวิตของสมาชิกสังคมให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่

ประเภทของภูมิปัญญาไทย

แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- ภูมิปัญญาเชิงนามธรรม
- ภูมิปัญญาเชิงรูปธรรม

ภูมิปัญญาเชิงนามธรรม

ซึ่งเป็นผลของความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกสังคมที่สะท้อนออกมาเป็นความคิด ความเชื่อ หรือ ประเพณีที่บุคคลในสังคมปฏิบัติ หรือเชื่อสืบต่อกันมา เช่น ความคิดของคำอธิบาย เพื่อประพฤติในประเพณีแห่นางแมว เป็นต้น

ภูมิปัญญาเชิงรูปธรรม

เป็นผลของความคิดสร้างสรรค์ที่สะท้อนออกมาเป็นสิ่งปฏิบัติ หรือการปฏิบัติเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในวิถีชีวิต อันเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งมีสภาพของความเป็นวัตถุ เช่น การทำเครื่องมือเครื่องใช้มาช่วยในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

- กฎหมายไทยด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- กฎหมายไทยด้านการแต่งกาย
- กฎหมายไทยด้านที่อยู่อาศัย

ภูมิปัญญาไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต

- ภูมิปัญญาไทยด้านสุขอนามัย
- ภูมิปัญญาไทยด้านความเชื่อ
- ภูมิปัญญาไทยด้านเครื่องมือเครื่องใช้

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย

- การถ่ายทอดด้วยวิธีการบอกเล่า
- การถ่ายทอดด้วยการอบรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
- การถ่ายทอดให้เฉพาะบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ
- การถ่ายทอดภายในวงศ์ตระกูล
- การถ่ายทอดการเขียนบันทึกอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย

- การถ่ายทอดแบบครูพักลักจำ
- การถ่ายทอดจากสถาบันการศึกษา
- การถ่ายทอดด้วยการฝึกปฏิบัติ
- การถ่ายทอดจากสื่อมวลชน

เอกสารอ้างอิง

- - เดชบัณฑิตย์ รัตน์ปิยะภากรณ์และคณะ, ไทยศึกษา , กทม: ทรिปป์เพ็ล เอ็ดดูเคชั่น , 2550
- - ปิยะภรณ์ วงศ์เรืองและคณะ, ภูมิแผ่นดินไทย: ทัศนกรรมไทย , กทม: โอเวสพรีนติ้งเฮ้าส์, 2545
- - เอกวิทย์ ณ ถกลาง , ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค, กทม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540

คำถามท้ายบท

- 1.ให้นักศึกษาอภิปรายถึง คำว่า “ภูมิปัญญาไทย” ตามที่นักศึกษาเข้าใจมีความหมาย หรือลักษณะอย่างไร โดยยกตัวอย่าง พร้อมเหตุผลประกอบด้วย
- 2.ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า ภูมิปัญญาไทยมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยปัจจุบันอย่างไร พร้อมยกตัวอย่างประกอบการอภิปรายด้วย
- 3.ให้นักศึกษาอธิบายถึง ความเป็นภูมิปัญญาไทยกับท้องถิ่น หรือภูมิปัญญากับสภาพแวดล้อม ว่าจะมีความสัมพันธ์กันอย่างไร พร้อมยกตัวอย่างสัก 1 ภูมิภาคประกอบคำอธิบาย
- 4.ให้นักศึกษาอธิบายว่า ภูมิปัญญาไทยกับภูมิปัญญาตะวันตก นั้นมีความคล้ายหรือต่างกันอย่างไร
สามารถนำมาผสมผสานในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
- 5.ให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่า เหตุใดภูมิปัญญาไทยจึงกลับมาเป็นประเด็นที่สนใจในสังคมไทยปัจจุบัน หลังจากที่ถูกลดบังด้วยภูมิปัญญาตะวันตกมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ พร้อมยกตัวอย่าง